

Asia: VN/12230/2024

Hallituksen esityksen luonnos laiksi liikennejärjestelmän digitaalisista tietopalveluista ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Saatteeksi

Pyöräliitto pitää esitystä tärkeänä edistysaskeleena liikenteen digitalisaatiossa. Kansallisen yhteyspisteen ja liikennejärjestelmän perustietopalvelun kehittäminen muodostaa keskeisen alustan liikenteen tiedonvaihdon, suunnittelun ja palvelukehityksen edistämiseksi. Niin pyöräliikenteen kuin pyörämatkailunkin tarpeet tulee huomioida täysimääräisesti näiden palveluiden suunnittelussa ja toteutuksessa.

Pyöräliikenne ja pyörämatkailu ovat keskeisiä osia kestävästä liikennejärjestelmästä. Tiedon saatavuus, laatu ja avoimuus vaikuttavat suoraan siihen, kuinka hyvin pyöräily voidaan integroida osaksi liikennejärjestelmää ja matkaketjuja, joissa pyöräily muodostaa parin jonkin toisen liikennemuodon kanssa.

Huomiot ja ehdotukset

1. Pyöräilyn integrointi multimodaaleihin matkaketjuihin (MMTIS-asetus)

Pyöräily on olennainen osa matkaketjuja ja sen tulee näkyä tiedonhallinnan ratkaisuissa. Käyttäjätasoiset palvelut edellyttävät tietoa esimerkiksi pyöräreiteistä, pyöräpysäköinnistä joukkoliikenteen solmukohdissa, pyöräkuljetusmahdollisuuksista ja esteettömyystiedoista. MMTIS-asetuksen liitteissä mainitaan pysäköinti- ja esteettömyystiedot, mutta pyöräliikenteen

erityistarpeet jäävät toistaiseksi katveeseen – Pyöräliitto pitää tärkeänä, että nämä huomioidaan kansallisessa toimeenpanossa. Pyöräliitto haluaakin tuoda valmistelijoiden tietoon hiljattain julkaistun aihetta käsittelevän dokumentin "Junapyöräilyn tiekartta Suomessa". Julkaisu on toteutettu Traficomien liikkumisen ohjauksen valtionavustuksella.

Linkki julkaisuun Junapyöräilyn tiekartta Suomessa:

<https://drive.google.com/file/d/1QDDKgrpMSrC-tioBqLzdnvzpRSWO-t1I/view>

2. Pyöräilyyn liittyvän datan potentiaali

Pyöräiliikenteestä voidaan kerätä ja hyödyntää monipuolista tietoa, kuten käyttöasteita, reittivalintoja, pysäköinnin käyttöä ja käyttäjäpalautetta. Tämä tieto tukee liikennesuunnittelua, turvallisuutta sekä uusien pyöräilyä tukevien palvelujen kehittämistä. Avoin ja koneluettava pyöräilydata mahdollistaa innovatiivisia sovelluksia, kuten reaaliaikaiset pyöräreittioppaat, jotka huomioivat esimerkiksi kelin, talvikunnossapidon tilanteen ja pyöräpysäköinnin saatavuuden, mikä puolestaan kannustaa pyöräilyn käyttöön. Tämä vahvistaa älykkään liikennejärjestelmän kehitystä.

3. Liikenneturvallisuus (SRTI-asetus)

Pyöräilijät ovat haavoittuvassa asemassa liikenteessä. Pyöräliitto korostaa, että vaaralliset tieosuudet, onnettomuustiedot ja muut turvallisuuteen liittyvät seikat tulee sisällyttää turvallisuustietopalveluihin, jotta suunnittelijat ja liikkijat voivat hyödyntää niitä tehokkaasti. Tämä parantaa mahdollisuuksia kohdistaa toimenpiteitä vaikuttavasti.

4. Infrastruktuurin kunnossapito ja häiriötiedot

Reaaliaikaiset tiedot kunnossapitotilanteista, tietyömaista ja esimerkiksi liukkauden torjunnasta ovat pyöräilijöille erittäin tärkeitä, koska ne mahdollistavat turvallisimman mahdollisen reitin valinnan ja välttää ennakolta vaaratilanteita, joita esimerkiksi yllättävät tietyömaat voivat aiheuttaa.. Pyöräliitto pitää olennaisena, että tällainen tieto on saavutettavissa, helposti ymmärrettävää ja myös osana kansallista yhteyspistettä.

5. Digitalisaatio ja avoin data

Pyöräliitto tukee vahvasti avoimen datan periaatteita. Pyöräilyyn liittyvä data – kuten väylien kunnossapitotiedot, pysäköintipaikkojen saatavuus ja käyttömäärät – tulisi olla avoimesti saatavilla koneellisesti hyödynnettävässä muodossa. Tämä mahdollistaa niin julkisten kuin yksityisten palveluiden kehittämisen ja tiedolla johtamisen.

Pyörämatkailun ja -retkeilyn edistäminen hyötyisi kattavasta ja ajantasaisesta avoimesta datasta, esimerkiksi reittien kunnosta, taukopaikoista, majoitusmahdollisuuksista, nähtävyyksistä ja aikatauluista. Tällainen tieto tukee pyöräilyyn liittyvien digipalvelujen kehitystä ja lisää alueiden saavutettavuutta sekä vetovoimaisuutta kestäväällä tavalla (Lipas -tietokannan ja Luontoon- ja Bikeland -palveluiden kehittäminen). Konkreettinen ja onnistunut esimerkki tällaisesta on Saaristolautat.fi, joka on harrastuspohjalta tehty karttasovellus, jonka tiedot on koottu varsinaisten palveluntarjoajien nettisivuilta. Palvelu sisältää kaikki Turunmaan ja Ahvenanmaan lauttareitit, aikataulut ja linkit. Sovelluksen tarkoitus on auttaa saaristoon suuntaavien matkojen suunnittelussa. Vastaavanlaisten palveluiden kehittämisen mahdollisuudet ovat lähes rajattomat, kunhan perustiedot ovat avoimesti tarjolla.

6. Kansallinen yhteyspiste ja kuntien rooli

Fintrafficin ylläpitämän kansallisen yhteyspisteen tulee palvella tasapuolisesti kaikkia kulkutapoja. Pyöräliikenteen tietotarpeet tulee huomioida niin tietosisällöissä kuin teknisissä rajapinnoissa. Koska monet pyöräilyyn liittyvät tiedot ovat kuntien hallussa, tarvitaan tiivistä yhteistyötä kuntien kanssa tietosisältöjen tuottamisessa ja päivittämisessä. Pyöräliitto on valmis toimimaan asiantuntijana tässä kehitystyössä.

Yhteenveto

ITS-kehityksen tulee tukea kaikkia liikkumismuotoja ja vahvistaa liikennejärjestelmän kestävyyttä, saavutettavuutta ja turvallisuutta. Pyöräliikenteen täysimääräinen integrointi kansalliseen yhteyspisteeseen ja perustietopalveluihin on keskeinen osa tämän tavoitteen saavuttamista. Pyöräliitto on sitoutunut edistämään pyöräilyn asemaa osana kehittyvää digitaalista liikennejärjestelmää ja kiittää mahdollisuudesta osallistua valmisteluun.

Tulenheimo Martti
Pyöräliitto ry